

Ilmoittajansuojelulain mukaisen sisäisen ilmoituskanavan perustaminen Soitessa

KPHVAHAL 03.04.2023 § 87
853/00.01.02/2023

Valmistelija sisäinen tarkastaja Tommi Koskinen ja vs. hallintolakimies Viivi Haanpää

Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta annettu laki (ilmoittajansuojelulaki, 1171/2022) tuli voimaan 1.1.2023. Kysymys on EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin (2019/1937), eli ns. whistleblower-direktiivin täytäntöönpanosta. Lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että henkilö, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n tai kansallisen oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti.

Ilmoittajansuojelulain 10 §:n perusteella hyvinvointialueella on velvollisuus perustaa sisäinen ilmoituskanava rikkomista koskevan tiedon ilmoittamista ja ilmoituksen perusteella toteutettavia toimenpiteitä varten. Ilmoittajansuojelulain mukainen sisäinen ilmoituskanava tulee ottaa käyttöön kolmen kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Sisäinen ilmoituskanava ei ole yleinen ”palautekanava”, vaan nimenomaan ilmoittajansuojelulain soveltamisalaan kuuluvien vakavien väärinkäytösten ilmoittamista varten luotu palvelu.

Hyvinvointialueen on ilmoittajansuojelulain perusteella annettava siihen työ- tai virkasuhteessa oleville henkilöille mahdollisuus tehdä ilmoitus sisäisen ilmoituskanavan kautta. Organisaatio voi harkintansa mukaan sallia myös muille kuin siihen työ- tai virkasuhteessa oleville henkilöille ilmoittamisen sisäisen ilmoituskanavan kautta, mutta siihen ei aseteta laissa velvoitetta. Soiten osalta valmistelussa on päädytty siihen, että sisäisessä kanavassa ilmoituksen voi tehdä ainoastaan Soiteen työ- tai virkasuhteessa oleva henkilö.

Organisaatio voi halutessaan mahdollistaa myös nimettömien ilmoitusten vastaanottamisen. Velvollisuutta siihen ei ole. Kokonaisarvion perusteella valmistelussa on päädytty siihen, että Soitessa ei vastaanoteta nimettömiä ilmoituksia. Lisäksi on päädytty siihen, että vastaanotetaan ainoastaan kirjallisia ilmoituksia.

Ilmoituskanavan tekninen toteutus on päätetty järjestää Laatuportin kautta olemassa olevan ohjelmiston laajenuksella. Näin ollen ei tarvita kokonaan uuden järjestelmän hankintaa tähän tarkoitukseen.

Ilmoituskanavaa, ilmoituksen jättämistä, ilmoituksen käsittelyä, vastauksen antamista ja muuta raportointia sekä muita asiaan liittyviä yksityiskohtia käsitellään tarkemmin sisäistä ilmoituskanavaa koskevassa Soiten menettelytapaohjeessa.

Organisaation sisäisen ilmoituskanavan lisäksi laissa on säännökset keskitetystä ilmoituskanavasta ja toimivaltaisista viranomaisista. Keskitetyn ilmoituskanavan toiminnasta vastaa oikeuskanslerinvirasto. Keskitettyyn ilmoituskanavaan voi jättää ilmoituksen esimerkiksi yksityinen ammatinharjoittaja tai harjoittelija, jolla ei ole mahdollisuutta jättää ilmoitusta organisaation sisäisessä ilmoituskanavassa.

Sisäisestä ilmoituskanavasta on valmisteilla tietosuoja-asetuksen mukainen vaikutustenarviointi, joka tehdään yhteistyössä tietosuojavastaavan kanssa. Vaikutustenarvioinnissa kuvataan henkilötietojen käsittelyä, arvioidaan käsittelyn tarpeellisuutta, oikeasuhteisuutta ja henkilötietojen käsittelystä aiheutuvia riskejä, sekä tarvittavia toimenpiteitä, joilla riskeihin puututaan.

Ilmoittajansuojelulain mukaisen sisäisen ilmoituskanavan perustamista ja kanavaa koskevaa ohjetta on käsitelty 15.3.2023 yhteistyötoimikunnan kokouksessa. Käsittelyn yhteydessä ei noussut esille muutosesityksiä valmisteltua sisäistä ilmoituskanavamallia koskien.

Liite A § 87, Ilmoittajansuojelulain mukaista sisäistä ilmoituskanavaa koskeva menettelytapaohje

Päätösesitys

Aluehallitus päättää:

1. hyväksyä liitteenä olevan ilmoittajansuojelulain mukaista sisäistä ilmoituskanavaa koskevan menettelytapaohjeen;
2. antaa hyvinvointialuejohtajalle oikeuden nimetä menettelytapaohjeessa määritellyn käsittelyryhmän lisäksi muita ilmoitusten käsittelijöitä ja hyväksyä menettelytapaohjeeseen merkitykseltään vähäisiä muutoksia.

Päätös

Aluehallitus päätti kohdat 1.-2. esityksen mukaisesti.